

NAGYVÁRAD

Főszerkesztő: HEGEDŰS NÁNDOR

Felősszerkesztő: MARÓT SÁNDOR

Magyar Párt ünnepélyes alakuló közgyűlése Nagyváradon

Vasárnap megalakult a Magyar Párt biharmegyei és nagyváradai tagozata. Minélkinek el kell ismernie, még a legadázabb kedőnek is, hogy ez az alakulás imponáló, felemelő volt és a Magyar Párt teljes jét, népszerűségét és életképességét dementálta. Aki ott volt — és ezren és ezren voltak ott — nem fogják többé mondani, hogy a Magyar Párt a mánások szűk frakcióját jelenti, hogy nem képviseli Románia egységének széles rétegét, mert színvonalra láthatták együtt a lateinert, kereskedő, iparost, munkást, gazdát lelkesedésben politikai célkitűzésben egybeforrva és meggyőződésükkel, hogy ezek a társadalmi osztályok a magyar kisebbség boldogulását egyenlőre a Magyar Párton keresztül látják elérhetőnek. A Magyar Párt mint súlyos tényező emelkedett ki az alakuló gyűlés izzó hangulatából, mint el nem mellőzhető tényező, amelyet 250.000 biharmegyei és nagyváradai magyar lélek jogosult képviselőnek kell tekinteni.

A román hatóságok és a román társadalom néhány számottevő exponensét látni a gyűlésen. Meggyőződhetünk az elhangzott szónoklatokból, hogy amilyen elánnal eltökéltség él a lelkekben a kisebbségi jogok kivívása érdekében, éppen olyan lelkesen és korrekt volt minden mondatuk az államhűség szempontjából. Nem egy beszédet, bomlasztó jelszavaktól megfosztott tömeg nyilatkozott meg, hanem egy öntudatos, iskolázott, intelligens magyar társadalom manifesztációja kért szót.

A nagyváradai tagozat elnökévé egyhangú lelkesedéssel Kocsán János volt táblbíróvá választották meg. Kocsán Jánost hívtán érte ez a bizalom. Az impérium óta kiondult harcosa ő nemzetének, önként vállalta azokat az áldozatokat, amelyeket bármely politikai magatartásért meg kellett hoznia, amikor a közszolgálatból eltávozott. Hallal, szóval és szervező munkával küzdött addig is kisebbségi jogainkért. Az ő kezében

a nagyváradai és biharmegyei tagozat nagy és erős lesz.

Tudósításunk az alakuló közgyűlésről a következő:

A Katolikus Kór nagytermében már vasárnap reggel tíz órakor gyülekezni kezd a közönség. Különösen nagyszámúban vonultak fel a magyar nők, akik a nőegyleti vezetők mögött sorakoznak és majdnem teljesen megtöltik az erkélyt. Tömött sorokban vonulnak fel a megyei tagozat tagjai és a nagyterem földszinti két szárnyában több mint ezer kiküldött foglal helyet, élénk dokumentálására annak, hogy a Magyar Párt itt a nép pártja. Ötvenhét biharmegyei község küldötte képviselést. A vasút-vonal melletti községekből 20–30 küldött is jött be egy községből. Nagyszalontáról ötvenötven érkeztek.

A terembe csak azok jöhetnek be, illetve szavazati joguk csak azoknak van, akik a tagsági igazolványt fel tudják mutatni, a vendégeknek és a nőknek az erkély van fenntartva. Dacára annak, hogy a gyűlést megelőzőleg is, de már esztendőnk óta tart a tagok feliratkozása, mégis még nagyon sokan vannak magyar férfiak, akik nem iratkoztak be a pártba. Ezek most egyenként járulnak az aláírást gyűjtő és az igazolást végző Kövér Gusztáv, dr. Borbély Lajos és Thury Lajos elé és aláírják a belépési nyilatkozatot. Sok új beiratkozó van a nők sorából is, akik Pálffy-Gulácsy Irén felhívására tömegesen beléptek a pártba.

Fél 11 óra előtt már szorongásig megtelt a hatalmas terem. Több mint két és félszer ember van már itt, akik részt akarnak venni a Magyar Párt alakuló gyűlésén.

A rendőrség részéről maga Catana Aurél prefektus jött el, akit Costescu rendőrkapitány és Cosma Ödön komisszárus kísérek.

Pont 11 órakor bevonult gróf Bethlen György és mögötte a Magyar Párt központjából kiküldött dr. Willer József újságíró, dr. Balogh Géza ügyvéd, a csikszereadi tagozat elnöke, dr. Leitner Mihály dévai ügyvéd, az ottani tagozat elnöke, valamint a nagyváradai csoport vezető tagjai.

Az elnöklő asztalnál foglal helyet Bethlen György. Az egyik oldalon ül mellette Thury Kálmán dr. és Pálffy-Gulácsy Irén. A másik oldalon Kocsán János dr. és Peredy György.

Valamivel 11 óra után nyitja meg az ülést gróf Bethlen György és a következő beszédet mondja:

megnyitó beszéde

ma is fennálló hadiállapot. A mai napon eljutottunk odáig, hogy alakuló ülésre gyűlhetünk egybe, hogy az itten élő felette tekintélyes szamu magyarság, a jövőben befelé teljes megszervezettséggel, kifelé pedig számbeli, erkölcsi és intellektuális súlyához mért jelentőséggel léphessen fel és ezzel arányban álló helyet vívjon ki magának minden téren.

Ez nemcsak a helyi érdekek szempontjából fontos, hanem a Romániában élő összes többi magyarság erejének is jelentős gyarapodását fogja jelenteni, minek üdvös eredményeit mindnyájan érezni fogjuk.

A jelen alkalommal szükségesnek látom a romániai magyarság életének utolsó éveiből meríthető némely tanulságra reá mutatni.

Kezdeiben román részről azt kifogásolták, hogy nem veszünk részt az állam politikai életében. Amidőn megéretnének és elérkezettnek láttuk az időt a politikai szervezkedés megindítására, akkor az említett kifogás önmagától el kellett volna, hogy essék, mégis súlyos hibában kaptak minket továbbra is.

gás önmagától el kellett volna, hogy essék, mégis súlyos hibában kaptak minket továbbra is.

azt kellett majdnem egyazon lélekzetvételre hallanunk, hogy a mánások bérencsei, de egyuttal kommunisták szövetségesei is vagyunk és az unalomig elismerték a kormányok, hogy epednek a vágytól, hogy a magyar nép valódi képviselőinek kívánságait teljesítsék, de a jelenlegi pártvezetőség csak egy szűkebb klikket képez, tehát nem érdemes azzal szobalánia.

Vezetőségük pedig mit tett? Egyebet nem tehetett, minthogy erkölcsi erejének, céljai tisztaságának tudatában vár.

Idegen tényező kívánságára drulás nélkül hagyhatta el azt a helyet, ahova a bizalom és a kötelességteljesítés szölitották.

Azt hiszem nem képzeldés, hogyha megállapítom azt, hogy a magatartás hasznos eredményei a legutolsó időkben jelentkezni is kezdettek. Ugy vélem helyes a megítélés, amidőn azt mondom, hogy a magyarság soha oly erős, oly egységes nem volt mint ma. Ennek legbiztosabb ellenpéldája az, hogy milyen jelentőséggel tulajdonítanak neki a románok, a román pártok és a kormány.

De valóban mi lehet az oka annak, hogy egy politikai csoportosulás, mely sem nagy anyagi erővel nem rendelkezik, sem nem adhat senkinek fényes állásokat, földi javakat, sőt erre még reménye sem lehet, amelyben való szereplés inkább még anyagi hátrányokkal is jár, hogy egy ily párt ily jelentőséget tudjon magának kivívni? Azt gondolom, a tisztá igazságot mondom, midőn erre a feleletet megadom.

Az erő, a mai anyagi világban sem teljesen kivészett tiszta erkölcsi igazság adja, ugyanaz, amely a történelem tanulsága szerint, máskor is csodákat művelt. Ugyanaz, ahogy a kereszténység kezdetén, az üldöztetés dacára nőttön nőtt az új vallás követőinek száma, ugyanaz a megmagyarázhatatlan, csodálatos jelenség játszódik le szemünk előtt, midőn az elnyomás által még inkább összekovácsolódik a magyarság.

De ne felejtjük el, hogy erősségünknek főfeltétele az egység!

Midőn örömmel állapítom meg, hogy ebben az irányban is, a mindnyájunkban élő fajszeretet és a tanulságok okos levonása voltak azon főtényezők, melyek a gyermekbetegségeként zavaró jelenségek dacára, lehetővé tették azt, hogy ki és befelé tisztellett parancsoló erővé válhatunk, viszont azt is fel kell említenem, hogy a pártvezetőség soha sem tévesztette szem elől a magyarság különböző társadalmi rétegeinek jogos igényeit és ebből a célból egyetemességre törekedett. És bár a leggyakrabban azt a vádat hallottuk ellenünk felhozni, hogy a nép, a kis emberek igényeit elhanyagoljuk, még sem tartom igazságosnak a vádat. Mely cselekedetünkkel szolgáltunk reá? Vagy legutóbb is az agrárreform kérdésében, nem-e éppen ezer más égető problémánk elhallgatása mellett, egyedül a telepes gazdákért sérelmeket tettük panasz tárgyává a Népek Szövetségénél?

Bethlen György

Mélyen tisztelt Uram!

Szeretett magyar Testvérek!

A Magyar Párt biharmegyei és nagyváradai tagozata szervező bizottságának szíves elkérésére a Magyar Párt orsz. központja széleskörű örömmel küldött ki bennünket a mai alakuló gyűlésre. Mélyen tisztelt elnökünk Ugron István személyesen öhajított volna ide előnni, azonban mély sajnálatára akadályok merültek eredeti tervének megvalósítása elő.

Legelső sorban minden jelenlevők és mindazok — és tudom, hogy ilyenek még sokkal számosabban vannak, — kik testben nem lehetnek jelen, de lélekben e pillanatban velünk vannak, fogadják magyar szívvel jövő meleg testvéri üdvözlésünket.

Tudjuk jól azt, hogy nem a biharmegyei magyarság jóakaratainak, avagy fajszeretetének hiányán mulott az, hogy politikai szervezkedésé ily sokáig késelt.

E késedelemnek kizárólagos oka, a még

A Magyar Párt programja azt gondolom, annyira ismeretes, hogy felesleges e helyen azt részletesen ismertetni. Lényegében azt kívánjuk, hogy midőn napról-napra a legpontosabban teljesítjük az állam iránti súlyos kötelezettségeinket, ezzel azonban egyenlő jogu polgárokként bányának velünk. Anyagi és kulturális téren, főleg édes anyanyelvünkért állandóan küzdeni fogunk, törvényekben is biztosított jogainkért.

Szűkre szabott időnk nem engedí ős-szes sérelmeink felsorolását. Tudjuk, hogy azok sora milyen hosszú lenne. Hogy ezek megszűnjének, azért össze kell fogjunk, erőinket össze kell tegyük, mert e küzdelemben saját erőnk az egyedüli, mely Isten segítségével sikert hozhat, ezenkívül alig bízhatunk, vagy remélhetünk máshonnan jövő segítségben.

A küszöbön álló községi- és megyei választások is egy ily próba elé állítanak. A Magyar Párt központja azon ismeretes állásponton van, hogy készülnék arra, hogy önállóan vivjük meg a harcot, amelyhez ugy gondolom, hogy természetes szövetségeseket fogunk találni a testvér kisebbségekben. Amennyiben központunk szükségesnek tartaná az összes helyi csoportok figyelembe vétele mellett eme álláspontját még kiegészíteni, úgy azt idejében közhírré fogja tenni, csak azt kéri, hogy a kiadott jelszót bizalommal és teljes felelősséggel kövesse minden magyar ember!

Sikeres működést csak úgy remélhetünk, hogy ha a központi és egyes tagozatok kölcsönös bizalommal viselkednek egymással, kölcsönösen segítik egymást.

Egyedül abból meríthet erőt a központi a további küzdelmekhez, viszont soha sem fogja csüggedés elfogni, ha bíz a vezetőségben.

Ugy látom, hogy Isten segédelmével jó úton haladunk és hogy a mai nap egy jelentős lépéssel fog előbbre vinni fajunkért, nyelvünkért, ősi hitünkért, családi tűzhelyünkért és ősi földünkért való küzdelmünkben! Az alakuló gyűlést megnyitottnak nyilvánítom.

A beszédet lelkes éljenzések fogadták.

Ezután Bethlen György megállapítja, hogy a gyűléshez szükséges hatósági engedélyek megvannak és a gyűlés jegyzőkönyvének vezetésére Peredy György szerkesztőt kéri fel.

Peredy György titkári és pénztári jelentése követelhezik, amelyben a tagzat megalakítása előtti munkáját ismerteti. A jelentést lapunk 5-ik oldalán közöljük.

A titkári jelentés után, amelynek felolvasását a közgyűlés többször félbeszakítja és lelkesen ünnepli a jelentés előadóját, Peredy Györgyöt.

A székelyek üdvözlése

Dr Balogh Géza az Országos Magyar Párt csikme gyei tagozatának elnöke emelkedik szószárra.

— Messze, messze Csikországból jöttem ide, hogy az ottani magyarság üdvözlését tolmácsoljam akkor, amikor itt megalakul a biharmegyei tagozat és végre beléphetnek önök is a küzdő sorába. Mi, akik odalent már pár esztendő óta folytatjuk a küzdelmet, tisztában vagyunk azzal, hogy mit jelent a mai nap az erdélyi magyarság életében, mert Bihar öntudatos magyarságának segítségével erős legyver a biztos haladás útján. Mikor a békeszerződés és a párisi egyezmény a Székelyföldnek autonómiát akart adni és le akarta szakítani a székelységet az egységes magyarság testéről, akkor kijelentették, hogy nekünk nem kell ez az autonómia, de az egész erdélyi magyarság autonómiája kell. Sok tövis szobott bennünket azon az úton, a melyen jobbra és balra nézés nélkül elindultunk, de egy pillanattal sem gondoltunk arra, hogy öns érdekünkben az összesség jogait ne tekintjük fontosabbnak. Nem szabad az öns érdeknek előretörni fajtestvéreink összességének érdekei előtt. Nem választat el bennünket osztálykérdés, a kereskedők, az iparosok, vagy a munkások külön érdeke, mert ha ez történne, a kisebbség szét fog hullani, mint az oldott kéve.

— Mikor a székely testvéreim üdvözlését

hozom, akkor hivatkoznom kell azokra az eredményekre, amelyeket egységünk megtartásával sikerült elérni és öntudatos fellépéssel kivívni. A mezőgazdasági választások megmutatták, hogyan kell egy küzdelmet sikerre vinni. Minden hivatalos presszió dacára, a mely a magyarságot el akarta gáncsolni, a csikme gyei választásokon mégis a Magyar Párt egysége listájára győzött. A mi küzdelmünk eredménye és hatása alatt mozdult meg az erdélyi magyarság, amely elhatározta, hogy önálló listával készül a választásokra, mert így elbukni nem szégyen. De olyan paktumot kötni, amelyre nincsen semmi garancia, hogy be fogják tartani, bűn volna. Az önálló magyar listára azonban a helyi román notabilitások közül fel kell venni azokat, akik a magyarsággal szemben bebizonyították jóakarukat. De vannak olyanok is, mint Spator Csikme gyei prefektusa, aki végig korbácsolta a vármegyét s ezután még azt ajánlotta nekünk, hogy fogadjuk el a partitós listát és ő legyen a listavezető. Természetes, hogy a magyarság ilyen embereket nem támogathat szavazataival.

Willer József beszéde

Willer József brassói szerkesztő lép ezután az emelvényre.

— Kedves magyar testvéreim! — mondja. — Az országos Magyar Párt vezetősége felkért arra, hogy kísérjem el Nagyváradra Bethlen György alelnököt és vele karöltve köszöntsem az itteni magyarságot a párt megalakulása alkalmával. A pártvezetőség a romániai két millió magyar nevében kíván sikert az önök munkájához. Hogy ezt a megistelő feladatot elvállaltam, nagyrésze van annak a közönségnek, amely bennünket négy esztendővel ezelőtt ösztönözött, amikor önök engem akartak megválasztani országgyűlési képviselőnek. Készen emlékszem vissza arra a lelkesedésre és arra a naivitásra, ahogy ezeket a választásokat előkészítették és arra a levertségre, mely a cenzura kisé tulbuzó munkája és a választási elnök lelkes beavatkozása következtében elkedvetlenített bennünket. Önök akkor csak egy jelölt közt választhattak és ez az egy jelölt természetesen nem én voltam. De erőt és bizalmat adott nekem az a tény, hogy akkor többen jöttek a választási elnök elé, hogy engem jelöljenek, mint a mennyien a hivatalos hatalom jóvoltából megmaradt jelöltek leadták a szavazatukat.

— Mikor először itt voltam, azt kérdezték tőlem, melyik frakcióhoz tartozom, a magyar néppárthoz, vagy nemzeti párthoz. A konzervatívokhoz, vagy a haladókhöz. És hogy mi voltam azelőtt, Jászista, vagy Tiszapárti. Akkor sem értettem meg, hogy ilyen kérdések furakodhatnak a magyarság közé, hiszen a kereskedők, az iparosnak, a mágánsnak és a munkásnak, ha magyar, akkor a nagy érdekei egyenlők és csak egy jelszó vezetheti mindegyiket.

— Mindannyian magyarok vagyunk. Mig a magyarság és a többségi népek között a vakság és a helyzet félreismerése választófalat huznak, bennünket csak ez a jelszó vezethet. (Éljenzések.)

A kisebbségi kérdés régóta megvan Európában és a békeszerződés azt akarta, hogy végre ebben a kérdésben megértés legyen. De a békeszerződés és a párisi kisebbségi egyezmény különfélekeppen magyarázzák és ezzel sok keserűséget okoznak nekünk. Ha egy kisebbség jogait követeli és élni akar, irredeantának, vagy kommunistának mondják, vagy éppen zsidó szemtelenséggel vádolják. De ezzel a kérdést egyáltalán nem vizsgálja előre. Meddő vitával a kisebbségi kérdést elintézni nem lehet. Vitáznak a fölött, hogy a kisebbség helyzete mikor volt jobb. Magyar uralom alatt az akkori nemzetiségek, vagy most a magyarság. En azt mondom, hogy az ilyen vitában mindig az győz, aki mögött a kórus fujja az igazat. De el kell jönni az időnek, amikor a szívek egymásra találnak. És a legnagyobb józansággal meg kell állapítani, hogy a legutóbbi időben a kisebbségi probléma előmozdítására a román nép is sokat tett és a liberális kormány, amely annyi rengeteg keserűséget okozott már nekik, az utóbbi időben másképpen beszél, mint eddig és ezért hálásak kell, hogy legyünk.

Közbekialtások: Jönnek a választások. Willer folytatja: Anghelcsu azt mondotta, hogy a magyarságot sok sérelem érte. Duca külügyminiszter mindig megértéssel viseltetett a magyarsággal, azt mondotta a parlament nyílt ülésén, hogy a magyarságnak joga volt a sérelmeit Genfben vinni. Ma, amikor a román pártok a választásoknál szívesen látnak a Magyar

— En arra kérem most önöket, mondják a megalakulás szükségességét és fogadják a vármegye magyarságának szerencse kíván munkájukhoz és küzdelmeikhez.

Percekgig zugó taps honoralta a beszéd után.

Dr Kotzó Jenő indítványozta a közlésnek, hogy vegyék tudomásul a titkári jelentést és iktassák be a közgyűlés jegyzőkönyvébe, egyben szavazzanak az eddigi vezetőségnek köszönetet. A pénztári jelentést egy számálgó bizottság vizsgálja át, amely át is vehet pénztárt. (Zajos éljenzések.)

Bethlen György elnök a gyűlés résztvevőinek helyeslése közben határozatilag kijelenti, hogy a titkári jelentést tudomásul veszi, a pénztári jelentést pedig a számvizsgáló bizottságot juttatja átvizsgálás céljából.

Következik a megalakulás kimondása — mondja Bethlen György. — Indítványom, hogy alakítsák meg a biharmegyei és nagyvárad Magyar Pártot. (Nagy éljenzések az egész teremben.)

Párt segítségét, haladást jelent ez a helyzetben, mert azzal, hogy közlekedést kerestek nekünk, bebizonyították, hogy a Magyar Párt nem tartják irredeantának. Örömmel látjuk, hogy mert a csucsi paktum, amelyet olyan kevesen ismernek s amelyről már olyan sok romá mondottak, legjobban bizonyította, hogy minden első barátit kezét szeretettel megfogadtuk.

Az elkövetkező választásoknál súlyosnak magyarság helyzete, mert ha jobbra dönt az oldaliak fogják támadni és viszont. Eppen csak azt ajánlhatjuk, hogy fogjon kezét a Magyar Párt a többi kisebbségekkel, mert nekik célja és érdeke ugyanaz. Sok helyen igényt kerülni fog eredményt kivívni, viszont elkövetjük a román pártokkal való surlódásokat is.

Ezután azzal a váddal foglalkozik, mint hogy Magyar Párt a mágánsok pártja, vagy nacionalista párt volna. A mágánsok pártja volna, csupa mágánsok lennének a tagjai és nem a román nép, a magyar nép százezrei. Ez a párt az országos magyarság pártja. A nacionalizmusunkat s a mágánsok a sovinizmus szóval illeti, holott a minisztercabinet nacionalizmusunk a szeretet nacionalizmusa. A gazdaságunk a fajtánkhoz és az anyanyelvünkhöz. Ez pedig mindannyiunknak szent joga. A nemzetiségünk a román államtól a békeszerződés értelmében, hogy ha terhek rőtt reánk, megossza is a kulturánkat. Ez olyan nacionalizmus, amelyet mindenki követhet.

Mialatt itt, Biharmegyében a magyar pártjának megalakulását ünnepli, közvén közelünkben egészen más munka folyik. Talán és szidalmakat szórnak a polgárság, a mánia lakosságának egy neptömege ellen, akik meghurcoltatás dacára is, kitartanak a magyarság mellett és akiknek a bőrére megy az igazság. A magyaroknak ezzel az igazsággal mi közösségük nincsen. És kulturreberi lelkességünk, hogy az üldözötteket keblünkbe jűk és ne engedjük azokat a magyarság től elszakítani. (Helyeslés.)

Dorian filmszínház

5, 7 és 9 órákor

Szabadjegyek és kedvezményes jegyek nem érvényesek.

— Felkérem a keresztény magyar testvéreim, hogy mindig azzal a tisztelettel beszéljenek a zsidósággal, hogy azok a hozzánk való kapcsolódásukkal azt meg is érdemlik. Isten áldását kérem munkájukra! (Éljenek.)

A magyar zsidóság szava

Dr Leitner Mihály dévai delegátus a következő szónok.

— A Hunyadyak ősi fészkeiből hozom — mondja — a magyarok testvéri üdvözlését önöknek, úgy, mint a központ kiküldöttje és úgy, mint az ottani tagozat elnöke. Ha végig nézek a magyar testvéreimen, akik osztály, felekezet, alkalozás és gondolkodási arnyalatkülönbség nélkül itt ülnek, visszatérhetek az olajágall és lenyithetem, hogy a határszéleken is tisztul a hatar. A megértés szemléllet kell, hogy következzen az ország vezetői is és rá kell, hogy eszéljenek arra, hogy a sok kincs között, amelyet Nagyrománia hozományul kapott, nem utol — a magyar kisebbség sem és erős tényező lett az ország gazdasági fellendülésében.

— De magyar testvéreink is tisztán látják a helyzetet, mert az első időben, mint a kenyőcsapásra, szétszaladt a nyáj, a végén még csak megtaláltuk a pásztort. Ma mindenütt áthat már a tudat, hogy egységben van az ő és e nélkül atomonként szétszóródnának a világban.

— Willer József beszédjének egy pontjára akarok hozzászólni. Ő is úgy látja, hogy elkezdett az idő, amikor a sok zűrzavar után egyre rend lesz és a magyarság a maga jövőbeli tisztázása azt a helyzetet, amely a csatlakozott zsidósága és magyarsága között fennáll. A kisebbségi kérdéssel a legjobb jogász mondotta, hogy nehéz azzal megbirkózni. A bérszerződés megteremtette a kisebbségek védelmét, az elnői és a vallási kisebbség számára. Véleményem szerint a kisebbségeket három kategóriába kell osztani. Az első kisebbség az, amelynek lényegében nem változott a helyzete a határeltolódás következtében. Ilyenleg az asszók és az itt élő szerbek, akik kisebbségi életet éltek a magyar uralom idején. A második csoportba azok tartoznak, akik vezetőnépből kerültek kisebbségi sorsba, mint az utódállamokban a magyarság is. A harmadik vallási kisebbség. Európa sok államában van ott a helyzet, hogy voltak emberek, akik valójában másra gazdátlanul, védelem nélkül borongtak. Ezek számára akart biztosítani védel-

met a kisebbségi klauzula. Elsősorban a zsidóság számára. Ott, ahol a polgári jogokból ki voltak zárva, mint Litvániában és Oroszországban, a zsidóságot most az új helyzetben vallási kisebbségnek tekintik és ez rájuk nézve haladást jelent. De kérdezem, hogy a magyar zsidóság helyzetére Romániában haladást hozott-e a vallási kisebbség helyzetét rendező klauzula. Szükség volt-e erre? Igen, vagy nem? Azt kell mondanunk, hogy nem, mert a magyar zsidóság a vezető fajhoz tartozónak tekintette magát a multban és ezzel együtt jutott kisebbségi sorba is. Ez igazolja azután történelmi adatokkal a szónok, hogy a magyarság mindig védelembe részesítette a zsidóságot. Azután így folytatta: Ugy ahogyan van református, vagy katolikus magyar, úgy van zsidómagyar is. (Percekig tartó taps.) Elérkezett már az ideje, hogy ezeket a fogalmakat már tisztázni lehessen. Bennünket, magyar zsidókat, kár volna elszakítani a magyar nemzet testétől. Olyan folyamatot bírál, amely már befejeződött a mult század végén. Bennünket nem lehet leoperálni a magyarság testéről. Egy befejezett kultúra erőszakos átmazolása csak kára lehet az államnak is. A magyarokkal élünk a boldog napokban, velük maradunk a megpróbáltatások idején is.

Kocsán Jánost elnöké választják

Leitner Mihály beszédét lelkesen ünnepelte az alakuló gyűlés, azután mivel a titkári jelentéshez több hozzászóló nincs, Bethlen György áll fel és a következőket mondja:

— Határozatilag kijelentem, hogy az alakuló gyűlés egyhanguan elhatározta az Országos Magyar Párt biharmegyei és nagyváradi tagozatának megalakulását és most arra kérem önöket, válasszák meg a tagozat elnökét.

Szabó Károly az előkészítő bizottság nevében azt ajánlja, hogy elnöké Kocsán János dr. táblabíró válasszák meg.

Amikor Kocsán János nevet hallják, mindenki feláll és az egész teremben percekig nem hallani mást, mint éljenést és tapsot. A mikor kicsit lecsillapul az ünneplés, Bethlen György kihirdeti a választás eredményét, amely szerint egyhangulag akarják a párt elnökéül dr Kocsán Jánost.

— Örömmel és megnyugvással engedem át az elnöklést önnek, — mondja Bethlen György Kocsán felé fordulva, sikert és kitartást kívánok a munkához és istent kérem, áldja meg a munkájukat és vigye azt diadalra.

Kocsán János elnöki székfoglalója

Ezután Kocsán János volt táblabíró megtartotta elnöki székfoglalóját, amelyet viharos tetőzés kísért.

Tisztelt alakuló közgyűlés! Magyar testvéreim! Önök abban a nagy megtiszteltetésben részesítettek, melynél nagyobbot magamra nézve ma nem ismerek, hogy a biharmegyei és nagyváradi Magyar Párt elnökévé választottak és ezzel a hatalmas ömegekben itt élő magyarság élére egy egyszerű és igénytelen embert állítottak, aki nem törekedett vezérségre, akinek a politika sohasem volt kenyeré s akit csupán a nélyen átértett magyar népkisebbségi közs sors végzettségűsége és a leküzdhetetlen, de leküzdni nem is akart fajszereget állítottak a kisebbségi jogok harcos közkatonáinak sorába.

Most, amikor kitüntető bizalmukból, mint a nagyváradi és biharmegyei tagozat választott elnöke először lépek Önök elé, hogy bizalmukat megköszönjem s a jövőre nézve hitvallást és ünnepélyes fogadalmat tegyek és most, amikor először nyílik alkalom arra, hogy az Országos Magyar Párt helyi vezetősége közvetlen érintkezésbe léphet itt megjelent képviselők útján a Biharmegyében és Nagyváradon élő kétszáz-ezernyi magyarság összességével, engedjék meg nekem, hogy mintegy az eddigi vezetőség beszámolójaként rövid visszapillantást vegyek a közelmultba. elkezdve azon az időn, mikor az új hazába szakadt magyar tömegek százezrei még fel sem ocsudhattak a kábulatból, mely régi hazájuktól elszakította őket.

Nem hivalkodásból teszem. Nem dicsek és másokkal szemben, akik erre a munkára egy, vagy más okból nem vállalkozhattak.

akkor megkérdezni lehetetlen volt, de amelyeket most már utólag megkérdezhetünk, és ma meg is kérdeztünk.

A tulajdonképpen való politika csak ezután következett.

Az Országos Magyar Párt, mely első ízben, mint Magyar Nemzeti Szövetség lépett ki a porondra, nagy körültekintéssel és energiával indította meg a szervezkedést a helyesen felismert és kitűzött főcél érdekében, mely kezdetől fogva az volt, hogy egy táborba állítsa Románia egész magyarságát.

Megalakította az Országos Magyar Pártot s ahol csak lehetett megszervezte a vidéki tagozatokat, ahol pedig nem lehetett, helyi megbízottak útján gondoskodott a Magyar Párt szervezetének jövődjé kiépítéséről s arról, hogy a magyar tömegeket az egységben rejlő hatalmas erő felismerésére bírja.

Olyan nyilvánvaló volt és nyilvánvaló ma is, csak egy kis józan ész és becsületes magyar szív kell hozzá, a vakoknak és látni nem akaróknak is látnia kellett és kell azt, hogy ha a két milliónyi magyar kisebbség egy szívvel és egy akaratral összefog kisebbségi jogai mellett, nincs az az erő, nincs az a hatalom, mely ezeknek a jogoknak az érvényesülését sokáig feltarthassa.

Ha feltarthatja valami, az csak az ősi magyar virtus újraébredése, a visszavonás, a széthúzás, az egymás közt való marakodás, a külön utak ködös igazságainak mai szorongatottságunkban időszerűtlen feszegetése lehet, vagy ami ennél is rosszabb, mert alávalóság — és jelen helyzetünkben nemzetárulás volna — a labbankodás.

A Magyar Párt idejében felvette a munkát, hogy a magyar egységet megteremtse s e munka eredményeként ma el lehet mondani országos és helyi vonatkozásban egyaránt, hogy nincs valamire való magyarság sem a jobb-, sem a baloldalon, aki be ne látná és ne hirdetné, hogy a magyar egység egyedül és kizárólag az, ami számunkra erőt jelent.

Egy-két emberrel, kis csoportokkal lehet erőszakoskodni ideig-óráig; de ha a magánosok, a kis csoportok mögött ott áll kompakt, meg nem bontható tömegben egy két-milliónyi nemzettöredék, ennek a szava mennydörgés és a pusztító létezés, hogy van és számolni kell vele, tekintélyt jelent s az őt megillető jogok elismerését.

Az erőnk önmagunkban van. Nincs kire támaszkodnunk és hangsúlyozottan mondjuk, nem is akarunk másra támaszkodni, mint a magunk erőforrásaira. Ezeket azonban koncentrálni kell. Nem nélkülözhetünk egyetlen embert sem, aki magyarnak vallja magát s becsületes szándékkal akar részt venni a jogainkért folytatott küzdelemben, akármilyen ritus szerint dicseri is az Istent. És amint nem lehet és nem szabad elvitatni valakinek azt a jogát, hogy egyéni súlyának megfelelő helyet foglaljon el a küzdők sorában, csupán azért,

Apolló mozgószínház

Kedd, szerda, csütörtök, péntek

Egyszer minden asszony...

A legszebb társadalmi dráma 7 felvonásban.

Főszereplők:

Virginia Vally és Lloyd Hughes.

mert mágnásnak született; éppen úgy helyt kell adni sorainkban azoknak is, akiknek világnézete talán ellentétes a miénkkel. Ezeknek csak annyit akarunk még ezuttal mondani:

Mindenki szívesen várt és szívesen látott tagja a Magyar Pártnak, aki kisebbségi jogainkért velünk együtt küzdeni akar s nincs elzárva senki attól, hogy a párt keretén belül a maga fellegelésének igyekezzen érvényt szerezni. Ezt a felfogást azonban érvényesítse a maga helyén: a Magyar Pártnak és ne kívülről igyekezzék sorainkat akaratlanul is megbontani.

Es még egyet: Ma még nem érünk rá világszemléleti szempontokat feszegetni. Hozzánk közelebb eső célkitűzéseink nem engednek időt elméleti vitakozásokra. Mi elsősorban magyarságunkat akarjuk megőrizni, magyarok akarunk maradni.

Védelméznünk akarjuk anyanyelvünket, kultúránkat, mit csorbitatlan épségben akarunk örökre hagyni utódainknak, ahogyan mi is örökre kaptuk.

Vissza akarjuk állítani iskoláinkat és azokat tovább fejleszteni.

Főként pedig nem akarunk örökké másod- és harmadosztályú állampolgárok maradni, új hazánknak egyenjogú polgárai akarunk lenni.

Embereknek akarjuk magunkat érezni, szabad embereknek, akik előtt legyünk bár intellektuelek, vagy kézművesek, földművelők, vagy kereskedők, a boldogulás útja nyitva legyen.

Mi szeretni akarjuk hazánkat, de jogos kívánságunk, hogy a haza is szeressen minket!

Tisztelt Alakuló Közgyűlés! Magyar Testvéreim! Rövid visszapihlantást akartam vetni a közelmúltba s íme a szavak sodra már a jövő felé ragad s habár rapszódikus is a legközelebbi jövő programját, a legközelebbi feladatokat vetíti az Önök szemébe. Aielő, hogy a magyarság tömegei lélekben mögöttünk voltak-e akkor, mikor megkérdésük nélkül képviselni merészkedtünk Önöket? már döntöttek azzal, hogy a tükari jelentést tudomásul vették.

Döntöttek arról is, hogy a jövőben velünk akarnak-e jönni? — akkor, mikor az Országos Magyar Párt nagyváradi és biharmegyei tagozatának megalakítását szükséges nyilvánítták.

A köszöneten túl, a magam személyét illetően bizalmukért; a köszöneten túl a központ illusztris kiküldöttének és vidéki magyar testvéreinknek áldozatkész megjelenéséért, most már csak egy van hátra.

Azt olvastam egyszer valahol, hogy a nagy tömegek pszichológiája nem szereti a

Öväs!

Figyelmeztetünk mindenkit,
hogy cipőzűkségletét semmi esetre se fedezze
addig, míg az

„Amerika“ cipőáruházát

a Holdas-templom mellett fel nem kereste.
Kifűnő minőség. Divatos formák.
Öcső árak.

Nagyvárad város vízvezetékli üzeme.

Hirdetmény

Ertesítjük a város közönséget, hogy folyó hó 24-én, kedden délután fél 1-től 2 óráig áramszünet miatt a város új víz-műtelepén munkaszünet lesz, mely okból a város magasabban fekvő helyein és az emeleteken, különösen Velence és Újvárosan nem lesz vízszolgáltatás.

Köszeghy József,

üzemrnök, ügyvezető-igazgató.

nosszas okoskodást, megelégszik egy jelzővel, melyhez mindenki hozzáfűzi a maga kívánságait és reményeit.

Legyen ez a jelszó számunkra. a magyar egység; pontosabban a Románia-ban élő magyarok egysége. Es legyen ez az egység minél teljesebb, legyen megbonthatatlan, mint egy sziklavár. Es legyen minden ember ennek az egységnek egy-egy tüzes-nyelvű apostola, tántoríthatatlan harcosa s gondolatnak és prófétája, hirdetője egy jobb jövőnek.

Ez a Magyar Párt útja, melyen Önök is elindultak. Ez az az út, mely a magyar népkisebbséget jogai elismeréséhez s ezzel egy jobb jövőhöz elvezeti. Es lesz az az út, melyen úgy hiszem Önök is követni fognak s amelyről én letérni nem fogok soha. Az Isten engem úgy segítjen! (Hosszas, lelkes éljen-zés.)

Kocsán János beszédének befejezése után ismét percekig üdvözölték a párt elnökét, de már hallatszik egy néhány disszonáns hang. A karzatról néhány fiatalember kiabálja:

— Halljuk a munkásság képviselőjét: dr. Szántó Dezsőt!

Dr. Kocsán elnök bejelenti, hogy a tárgysorozatot következő pontja a tisztikar megválasztása és az előkészítő bizottság nevében felolvassa a tisztikar névsorát, amelyet ő kiolvas. A megválasztott tisztikar névsorát lapunk más helyén közöljük.

Czeglédy Miklós beszéde

A választás után újból lekiabál a karzat egy pontigzót néhány fiatalember: Halljuk Szántó Dezsőt.

Willér József az országos Magyar Párt nevében szerettel és bizalommal üdvözlí az egyik alelnöki állásban Pálffy-Gulácsy Irént, akinek szerepe rendkívül fontos a magyarság kisebbségi életében. A jövő perspektívája a nő munkásságát is szükségessé teszi és bizunk benne, hogy Pálffy-Gulácsy Irén a magyar hölgyek élén fogja a leghivatottabb munkát Bethlen Györgyével együtt eredményre vinni.

A megválasztott vezetőség nevében a program szerint dr. Czeglédy Miklós akar köszönetet mondani.

Amikor Czeglédy az emelvényen feláll, egyszerre zugás támad a teremben. Megint a jelen lévő munkások kiabálnak:

— Halljuk Szántót! Halljuk a munkásság képviselőjét! Aljljon el a beszédét! Eljen a magyar munkásság!

A nagy zajban látni, hogy Czeglédy doktor már beszél, de egyetlen hangot sem lehet hallani. Végre néhány szava kihangzik a zajból.

— Minket a közös sors, amelynek részese mindenki, aki magyar, összehozott. Még ha valaki ki is emelkedett közülünk, vagy sikerült magát a többségi nemzet érdekkörében elhelyezni, akkor is csak magyar marad, mert a voltát nem lehet megtagadni.

A közös sors sulya össze kell, hogy tartson bennünket. Nem tolakodtak a vezetők, akiket megválasztottak most ezért az állásért és mindenki tudja, nem szüreti mulatság az, ami következik. El kell készülni arra, hogy nehéz megpróbáltatás lesz a munkánk.

A Magyar Párt vezetőségéről, annak hiva-

Nagy tüntetések Bukarestben Henry Barbusse köré

Bukarestből jelentik: Henry Barbusse, a ki-váló francia író, aki a tatarbanari perben akarta a vádlottak ügyét képviselni, szombaton este visszaérkezett a fővárosba és előadást tartott. Az előadás után a munkások és a független diákok csoportja tüntetést rendezett Barbusse mellett. A tüntetők a Calea Victoriei-n vonultak fel, ahol az ut két oldalát keresztény szervezetek tagjai szállották meg.

Egyszerre az egyik diák a tüntetők közül hangosan kiáltotta:

— Éljen Barbusse!

Erre a nemzeti diákok fütyöltek és ordítással akarták elhallgattatni a tüntetést. Verekedés kezdődött és a Barbusse mellett tüntetők csoportját a keresztény diákok szétverték. Barbusse kocsin menekült a tüntetők elől. A keresztény diákok ekkor felvonultak az utcán és Barbusse ellen tüntettek, majd az Adeverul szerkesztősége elé mentek és bevették a szer-

tásáról a következőket mondotta Czeglédy Miklós dr:

— Valóban ők lesznek itt a „válogás nép”, amelyet Jehova szeretett és ennek a retetnek kimutatása végett a csapások és szenvedések, a megfélemlítések és megsanyargatások özönével árasztott el.

— Hiszen érzi kötelességének özőnét kicsiny tábor és mélyen érzi felelősségének lyát. Higgyék el neki ma, hogy a legjobb példakövekkel megijelölt útjára és szintén fogják itt önök előtt, hogy szemük előtt ma csak a magyarság jól felfogott érdeke legyen, hogy sohasem fogják önmagukat képzelni, nem mindig csak a magyarságot, hogy mi magyar népréteg vágyait, szüleményeit szörmásan felkutatni és azoknak védelmét egyen munkálni fogják. Higgyék el, hogy nem lesz zöttünk egy se, aki ne érezze állandóan, hogy az egész magyarságnak, a magyarság minden tegének bizalmából van tisztában és csak arra maradhat ott, amíg annak lehetőségét látja, hogy közreműködésével előmozdíthatja az a lános magyar érdekeket és bírja a magyar tömegek bizalmát.

A megválasztott vezetőség nevében Czeglédy doktor köszönetet mond a megbízóknak, ígéri, hogy feladatuknak lelkesen és becsületesen eleget fognak tenni, mindig, minden körülmények között.

Beszéde után újból zajongás kezdődött. Kocsán János ekkor bejelenti, tekintettel hogy több szónok feliratkozva nincs, a tárgysorozat minden pontját kimerítették, az alakuló gyűlést bezárja.

A több ezer főnyi tömeg a legnagyobb rendben oszlott szét. A vidéki kiküldött nagyrésze még a délután folyamán hazautazott. Néhány óra múlva az utca képmán már nem is lehetett látni, hogy a magyarság sorsdöntő nap volt Nagyváradon ez a novemberi vasárnap. Azok a lelkes emberek, akik a közbizalom vértére jöttek, már is sorompóba állították és kezdték azt a munkát, amely mindenkor nem lesz, annál nehezebb, mert nagyon sokszor érhetik el azokat az eredményeket, amelyek githetnének az elárvult magyarság helyzetét.

Tévedés volt a munkásság demonstrációja

Megkérdetük dr. Szántó Dezsőt, hogy magyar munkásság néhány tagjának magatartását magyarázza meg.

— Tévedés volt, — mondta dr. Szántó. Én ugyanis kertem szóbelileg a pártvezetőség, hogy engedje meg, hogy az egységes munkálat nevében szimpáthányilatkozatot töltsön a gyűlésen. Szombaton késő este tudtam az elnökség azon álláspontját, hogy a brészet miatt nem engedheti meg felszólalását viszont már nem volt időm értesíteni azokat kikkel az volt a megállapodásom, hogy felszólalásomat kívánják gyűlésen. Ezért követelték én beszédemet.

Megemlítendő, hogy az erkélyen meggyon sok munkás volt, akik nem csatlakoztak a zajongókhoz, annál inkább, mert kifejezetten szerint dr. Szántó Dezsőnek nem volt megbízhatósága, írásbeli felhatalmazást nem is kaptak fel.

Szántó Dezső egyébként, aki a földszinten állt, a zaj megkezdése után, igen korrektil, áldoskodott, hogy értesítse a karzaton lévő híveket, hogy hallgassanak el, ami intézkedésre megtörtént.

Folytatása az 5-ik oldalon!

kesztőség összes ablakait. A szűk Sarin utca-ban verekedés kezdődött, amelynek közepén több súlyos sebesült van. A rendőrség ekkor közbelépett, négy munkást és egy diákot letartóztattak.

Tegnap délután több keresztény diák akart hatolni Barbusse Athenée Palace-beli lakására és keresni akarták a nagy francia író, azonban ebben a szálloda személyzete megakadályozta őket.

Ezután diákgyűlést tartottak, amelyen elhatározták, hogy meg fogják akadályozni Herz rabjának előadását a színházban.

Barbusse, aki a diákok inzultusától tartott a sziguranca által kirendelt emberek védelme alatt Konstanzába utazott, ahonnan hajón vább indult Konstantinápolyba.

* Vizumát (magyar) 24 óra alatt leért intézi a Hegedűs Hírlapiroda.

A Magyar Párt üdvözlőlevele a munkássághoz

A nagyváradai szocialista munkásság Egység-Bizottsága tudvalevőleg azzal a kérelemmel fordult a Magyar Párthoz, hogy a nagyváradai alakuló közgyűlésen a munkásság egyik székfoglaló beszédét olvasson.

A párt nagyváradai ideiglenes intéző bizottsága foglalkozott ezzel az óhajjal és az intézőbizottság ülésén az alábbi határozatot hozta:

A Magyar Párt köszönettel és halásan fogadja a magyar munkásság érdeklődését a párt nagyváradai tagozatának megalakulása iránt. A párt mint a romániai magyar társadalom képviselője olyan kisebbségi jogokért harcol, amelyeknek megvalósulása a munkásszféra gazdasági és kulturális boldogulására épügy nélkülözhetetlen, mint a polgárság számára. Biztosnak vagyunk benne, hogy küzdelmünkben a magyar munkás-tesivereinket mindig oldalunk mellett fogjuk találni. A Magyar Párt is kész-

Mit csináltak öt év alatt a magyarság vezetői

A Magyar Párt vasárnapi alakuló közgyűlésén Peredy György főtitkár felolvasta az ideiglenes gyűvezető bizottság titkári jelentését. Ez jelentős így hangzik:

Öt év munkásságának beszámolóját rója rám a kötelesség. Az elmúlt öt év munkájának tulajdonképpen eredménye ez a közgyűlés, a melyen végre Biharvármegye és Nagyvárad magyarsága parlamentáris keretek között alakíthatja meg a maga kisebbségi életének egyetlen, az egész létére kiható szervezetét, az Országos Magyar Párthoz a romániai magyar nemzet képviselőjeként való nyilvános kapcsolatát.

Tul ót évek lepergett lapján a trianoni békeszerződés aláírásának percében érezhette minden nemzeti szív és fennmaradásáért aggódó magyar ember, hogy a trianoni erőteljes tömörülés mentheti meg népünket attól, hogy szét ne szóródjék oldott kéveként, hogy hitében, tudatában el ne gyengüljön, fejét ne veszítse új sorsának örösvénylő forgatagában.

1919-1920 és 21 esztendő napjai a repátriálás az állatlanság minden magyar lelket kétségbeesztő példaként mutattak a pusztulás veszélyét és egy egész társadalmi osztályunknak a magyar középosztálynak anyagi romlását, ugyiszoval koldusbotra jutását. A határszél vételes rendelkezései eltiltottak nekünk, hogy nyíltan segítségre az onló falaknak, de azt a néhány embert, aki Nagyvárad városában s a megye területén mentésre szíelt megőrt az odaadó támogatásba szesítette az egész magyar társadalom vallásra való hűségét nélkül és így történelmet meg, hogy a társadalom összeadott adományából apránként több mint 60 ezer lei készpénzt osztottunk ki azok között a szegény patrálóknak között, akik a várad és biharpüspöki pályavárókra három-négyszáz vagyonban heteken át veszteltek és társzekeréssel hordattuk ki az adományozott elmszert, míg néhai Fráter Imre főorvos a betegeket gyógyította keresükre s az őrgalmas gyógyszeriár innen gyógyszerekkel látta el. Még be sem fejeztük ezt munkát, mikor előtűnt állottak a hirdelen jött impéum változás és a háború következtében kenyérkereső s kenyér nélkül maradt családjai a középosztálynak, a vatalnok karnak a háború betegeknek és az ugynevezett gyorssegély akciónak, amely szintén a Nagyvárad imű lap hasábjairól szaladt be a köztudatba 150 ezer lei feladását és rengeteg családnak földről való felemelését eredményezte, amely munkának oroszán részét város magyar asszonyai végezték el és érdemelték ki akkor is, mint azóta minden nemzeti akciónknál a magyar nemzetnek örökös háláját és köszönetét.

Bár a Magyar Párt mint ilyen nem volt, de azok a férfiak, akik később a pártalakítás munkáját végezték alajdonképpen, ott álltak az átalakulás pillanatától állandó nemzetök oldalán, a szükséghez képest véve fel a zerepet s a munkát, amint és ahol szükség volt segítségére, dolgozó kezekre.

Nem vártak kértést sehonnán és hívást se, támogatták pénzzel, tanácsal, álláskereséssel azokat, akik kihajukon kívül jutottak a kenyértelenség szomorú orsára. 1921-ben az Országos Magyar Párt kolozsvári megalakulása idején néhai báró Jósika Samu elnök

nek érzé magát, hogy a magyar munkásság törekvéseit szocialis helyzetének javítására és művelődésének emelésére teljes erejével támogassa. Mai alakuló gyűlésünkről üdvözlőjük a magyar munkásságot, amellyel minden osztály-érdeken felül oly sok szent feladat megoldásában egyek vagyunk. Pártunk intéző-bizottsága mindamellett úgy határozott, hogy a szocialista munkásság ama kívánságát, hogy a mai gyűlésünkön felszólaljon, sajnálatlaltan nem honorálhatja nemcsak abból a szempontból, hogy a gyűlés zavartalan lefolyását biztosítja és a határozónára való tekintettel, esetleg a felmerülhető következményeket magáról elhárítsa, hanem azért sem, mert a Magyar Párt nagyváradai tagozata megalakulásának megvitatását és elhatározását kizárólag a párt tagjainak jogául ismeri el és más pártszervezeteknek ingerenciát erre nem adhat.

Nagyváradon is megbízó és felhatalmazó levelet küldött mindazoknak, akik a magyarság érdekében munkát fejtettek ki. Akkor már megkísérültük Jacob József akkori prefektnusnál alakuló közgyűlésünk engedélyezését, nem is gondolva arra, hogy csak öt év után fogjuk megérni a mai napot. Az engedély első megtagadására második engedély iránti kérésünket nyújtottuk be, hivalkozva kolozsvári megbízatásunkra. Hasonló szomorú negatív eredményt értünk el, valamint négy esztendőn keresztül minduntalan szóban és írásban betérjesztett közgyűlési engedélyért folyamodó beadványunkra mindig azzal, hogy a kormány még nem látja elérkezettnek az időt, hogy a határszéli vármegyék magyarságának parlamenti pártba való tömörülését engedélyezze. De a Jósika-féle megbízó-levele tulajdonosai érezték lelkiismeretükön a súlyát annak a felelősségnek, amivel magyarságunknak s nemzetükkel szemben tartoznak s őrhelyeiket nem hagyták el, hanem dolgoztak tovább, hogy fenntartsák ebben a megyében s városban is a Magyar Párt lehetőségének tudatát, továbbá és ezt kihangsúlyozom, hogy gerinces magatartásukkal példát mutassanak az ingadozóknak és az olyanoknak, mert sajnos, olyanok is kezdtek már akadni, akik nem merték nyíltan hangoztatni magyar mivoltukat. A hitet és a bizakodást akarták ezek az emberek megerősíteni, hogy Romániában a magyar kisebbségnek nemcsak kötelessége, de jogai is vannak és ha meg is kellett jelenniük a közbiztonsági hivatalnál de ha esztendőnk múlva is, ki fogja vinni a magyarság a maga törvényes megnyilatkozásának fórumát.

Az első években jól eső érzéssel érezte ez a néhány ember munkásságoknak általános helyeslését, hogy ugy mondjam megbecsülését a társadalom minden rétegéből. A legszegényebb ember a városvegi koldustanyák lakója ép oly bizalommal jött segítségért, mint a kereskedő, az iparos, a tisztviselő, a nyugdíjas, az ernyű bajában. Eljártunk minden ügyben, soha kértést vissza nem utasítottunk és jól eső érzéssel mondhatjuk el, hogy a hatóságok is elismeréssel voltak velünk szemben s a legtöbb igen súlyos esetben is eredménnyel jártunk.

De amikor felszabadulóban lett a szerintünk teljesen indokolatlan félelem az uralkodó fajjal s hatóságokkal szemben, voltak, akik azt mondták s mondják a tegnapi napig, hogy nem kapunk a néptől és senkitől megbízatást az ő képviselőitkire, de ezeknek azt feleljük, hogy az első apostolok sem kaptak megbízást és sokkal többen voltak, akik követ vetettek rájuk. De az a néhány ember, aki 1919 óta dolgozott azon is, hogy megszervezze végre bármilyen nehézségek árán is ezt a pártot, nyugodt öntudat fölényével néz szembe ezekkel a későn ébredőkkel.

A lefolyt hét év küzdelmének színtere és fegyvere végeredményben a magyar sajtó volt. Nem volt semmi más formája és fóruma a magyar kisebbségi élet megnyilvánulásának. Egyes nagyváradai lapok hasábjain tartottuk fenn ezt a hitet hét esztendőn keresztül, hogy a Magyar Párt van, annak hivatása van és úgy a hatalom ellenállás működésével, mint a társadalom egyes ágának hangulatkeltésével szemben mégis csak eljutottak oda,

hogy az itt megjelent hatalmas tömegű magyarság tanúsítani tudja, hogy helyesen cselekedett!

A sajtón keresztül harcoltunk a falvak népének a községi magyarságnak érdekeinek megvédelmében a hatósági tulpapasokkal szemben, mert a városban ezek nehezebben nyilatkozhatnak meg.

A lapok, valamint a Nagyvárad hasábjain harcoltak a Magyar Párt vezetői, valamint a velük együtt érző férfiak és tisztviselők sorsáért, továbbá, hogy mentessék a népet az iskolaépítés terhe és igazságtalan elosztása elől, sokszor intervenáltunk s fellük szóva a megyei lakosságra vonatkozó közmunkák nehézségeit. Harcoltunk a magyar nyelv érvényesüléséért: exponáltuk magunkat az iskolák bezárása körül, segítgettük a nyelvviszágak során a bukott existenciákat egy más életlehetőség átmenetében. Százakra megy azoknak a száma, akiknek állampolgársági ügyében eljárunk. Segítő kézzel állottunk azok mellett, akiket közigazgatási sérelmek értek. És ezen munkákat legjobban a biztonságos honorálta, mikor személyes jóállásunkra szabadon bocsátott súlyos betegségben gyanusított családapákat is.

Kötelességeink közé tartozónak sudtuk be, dolgozni a magyarság kulturumnyilatkozásáért, nehogy kihaltnak látszódjék e város területén a magyar irodalom, a magyarság génuszához való ragaszkodás.

Küzdöttünk a nemzetsorvaszló kívándorlás ellen s ezt a küzdelmünket a brassói gyűlés keretében országossá tettük. Előterjesztéssel éltünk a párt központja útján a kormányhoz, a sajtó és gyűlekezési szabadság érdekében, Nem halgathatjuk el, hogy a kívándorlás elleni akciót az egész országban a „Nagyvársd” kezdte és ennek a lapnak hasábjairól áradt szét az akció azután Erdélyszerte.

Senki nem is sejtetheti, mit dolgoztunk a nyugdíjasokért s dolgozunk ma is. Mi harcoltuk ki a sajtó útján a városi nyugdíj felemelését. Ez a maroknyi, ez a nyolc-tíz ember láthatatlan katonája volt hét éven át minden magyar ügynek a lehető legvégsőbb exponáltság és bizonnyal mondatom, ha valaki nem ilyen szűkkenturokban, hanem minden munkára kiterjeszkedően írta meg a nagyváradai Magyar Párt e hét évek történetét, köteleket tenne ki.

A Magyar Párt formális keretek között való szervezését a központ utasítására a múlt év nyarán kezdtük meg, amikor arra dr Popovics Miklós prefektus engedélyt adott. Bizony csak a régi szűkkörű társaság fogta meg itt is a munkát, mert a társadalom számos embere, akiket szintén segítségül hívtunk, állására, családjára s a szerinte kockázatos munkára való hivatkozással, kitért a meghívás elől. Néhány ember alkotta ezt a gárdát, amely egyrészt állandóan fenntartotta a kapcsolatot a központtal, amelynek elnöki tanácsában a brassói közgyűlés választása alapján dr Czifira Kálmán dr Thury Kálmán vettek részt, másrészt pedig szóval, írással munkálkodtak a Magyar Párt megszervezésén, hogy a megfelelő formák között megalakulhasson. Munkánkhoz csatlakozott hasonló lelkesedéssel Hajdu György földbírtokos, volt postafőellenőr, aki a pénztárosi teendőket látta el nagy ügyszeretettel és egy lelkes magyar ember Szűcs Mátyás, aki mint pénzbeszedő, ellenőr és minden külső nehéz munka végzője, érdemelt ki őszinte elismerést.

A pénztárba befolyó összegek egy részét kötelességszerűen beküldöttük központunkhoz és munkánk gyümölcsét igazolja az, hogy Hunyadvármegye és a megszervezetlen nagyváradai és biharmegyei tagozat volt egész Erdély területén a legpontosabb a reájok kirótt összegek befizetésében, számadásainak felülvizsgálása a most megválasztandó ellenőrök feladata lesz. Ezzel eléget is tettem a pénztári jelentésnek is.

A közgyűlés, amelyért öt éve küzdünk és kértés

Szövevek,

batisztok, minden szélességű vásznak, asztalneműk, bélesárak a legolcsóbban

Hajnál & Rózsa cégnél

Str. Iosif Vulcan (Nagy Sándor)-utca 1.
Paplanok készítését és átvadását vállaljuk.

Maheboob és Musheraff

indus mesteréneketek egyetlen hangversenye

november 29-én

Jegyek a Hegedűs Hirlapirodában

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egvetemi Könyvtár © Fundatia pentru Scoală - BCU Cluj-Napoca.

Tisztviselő-kataszter készül a városházán

Polgármester nyilatkozata — Nincs 10 millió kölcsön — Újra szó van a vásárcsarnok felépítéséről

Dr Bucico Coriolan polgármester napos bukaresti tartózkodás után tegnap érkezett haza Nagyváradra. A polgármester fogadta munkatársunkat, akinek az előjáról és eredményeiről nyilatkozott. A nyilatkozat nem egy érdekes részletet tartalmaz különösen figyelemreméltó az a kiállítás, mely szerint a városházán új szobák beosztás készül és azokat, akikre nincs szükség, elbocsájtják. A polgármester megjegyezte, hogy az újonnan felmentettek több is megkapják az államtól illetményeket.

A polgármester nyilatkozata különben hangzik:

— A belügyminisztériumba a közigazgatási reform végrehajtásával kapcsolatos feladatok átvételére céljából hivatunk meg. Időnként pár nap alatt el kell készítenünk a régi formulák alapján a városi közigazgatás új beosztását a jelenlegi hivatalnokokkal. Amennyiben a jelenlegi tisztviselők közül néhányan feleslegesnek bizonyulnának, rendelkezési állományba jutnak, azonnali elhelyezésükről az állam gondoskodik. Az illetményeik épségben hagyásával. Az megállapított új beosztás szerint iktatjuk a tisztviselőket illetményeikkel a jövő költségvetésbe.

— A városi költségvetés új és régi formulái már megérkeztek és a közeli napokban megkezdjük a jövő költségvetés egybeállítását.

— Néhány póthitel jóváhagyását sikerült kieszközölnöm, a vonatkozó rendeletek már vagy el is küldték, vagy a napokban érkeznek meg.

— Tárgyalásokat folytattam a már többször említett francia társaság megbízásával a vásárcsarnokok vonatkozásában. Megtekintettük Bukarestben a húsvásárcsarnokot, amely a mi viszonyainknak teljesen megfelel. Rövid időn belül itt Nagyváradon folytatjuk a tárgyalásokat és remélem, hogy a közeljövőben meg fogjuk tudni oldani ezt a Nagyváradra élt problémát oly nagy fontossággal bíró kérdést és ezzel megszüntetjük a mai röhögő állapotot.

— Tárgyaltunk a Banca Nationala igazgatóságával a városnak iskolaépítések céljára nyújtandó 10 millió leies kölcsönre vonatkozólag. Sajnos, momentán kedvező eredményt nem tudtam elérni, mert az állami bank jelenleg ilyen természetű kölcsönöket nem folyósít. Kérésünket még sem erősítették véglegesen vissza.

— A városi üzemeket a Consiliul Municipal megalakulása a jelenlegi városi tanács fogja vezetni új tagok bevonása nélkül, ellenben utasítottak, hogy az üzemi szabályrendeleteket a közigazgatási reform törvény értelmében dolgozzák át.

Gyöngyösi rikálók nagyon olcsón a „Bor”-ban. Reg. Ferdinand 16.

Egy román színtársulat kalandos eltűnése Nagyváradról

Csak a napokban emeltünk szót az ellen, hogy az utóbbi időkben milyen káros munka folyik a nagyváradi magyar színházi kultúra ellen, anélkül, hogy az a román színházszász javát szolgálna, vagy presztízst emelné. Erélyes szavakban tiltakoztunk a lassankint szomorú rendszerré váló rideg és számító színházi üzletkedés ellen, mely az ősi és nemes tradíciókban épült városi színházat botrányok színhelyévé süllyesztte és éppen az intelligens román közönség érthető és jogos felháborodása mellett, a nívós és pártfogásra érdemes román színtársulatok renoméját ássa alá hosszú időkre. A múlt héten már jöveve tiltakoztunk, hogy színházi magántermészeti vállalkozások a magyar színházunk legjobb napjait: szombatot, vasárnap délutánt és estét veszik el a magyar színházról. Attól a Gróf Lászlótól, aki nagy és erejét meghaladó anyagi áldozatokkal a vidék legjobb magyar színtársulatát teremtette meg és akire a terhek és kötelezettség nyomását sorát róják.

A román és magyar színházi kultúra egyaránt súlyos és érzékeny csapást mérték, amikor egy Protopenescu nevű ur négy tagból álló és nívó tekintetében igen győztes társulata részére kisajátították a színházunk legjobb és anyagiilag is legtöbbet jelentő napjait, a szombatot és vasárnapot, amikor a közönség egész egyeteme látogathatja a színházat, hogy heti munkája után szórakoztató és nívós élvezetben legyen része. Meg kell jegyeznünk mindjárt, hogy sem a színházi bizottság, sem a hatóságot nem érheti a vád az előre látott és sajnos még annál is súlyosabban bekövetkezett színházi botrányért, mely — akaraton és hibánkon kívül — árnyat borított a mindenkori missziót teljesített városi színházra. Mert valóban olyan kinos botrány történt, melynek publikumot szédítő módszere és vétkes könnyelműsége fölött elsősorban az intelligens és jóízű román közönség háborodott föl és adott tüntető kifejezést megítélésének és jogos haragjának.

Protopenescu urék, akik, meggyőződésünk szerint, a regának legkisebb vándor-helyén is alig üthetik föl kopott sátorfájukat, egy nagy város állandó színházának jóhoz és művészi teljesítményekhez szokott közönsége előtt olyan összetekintő és minden komoly kritikát nélkülöző előadást produkáltak, melynek csapnivalóságát csak a rögtönzött és gyerekes izléstelenségek mutatták felül. Az első estén, a reklám nagy dobajával még sikerült a színházat megtölteni közönséget verbutálni. De Nagyvárad román publikumát nem lehet megévesztetni és bedüteni az ilyen, hozzá semmikeppen sem méltó utolsó produkciókkal. Az „Apa búne” cím alatt valami háromfelvonásos rémdrámával kezdték ki a közönség idegeit, az előadás végén pedig, amikor a függöny összement, az amúgy is megregett és hűledező publikum ijedelmére, kiállott a rivalda elé az igazgató ur, visszahívta a bosszúsággal és örömmel távozó közönséget azzal, hogy egy kis „kármentőst” adjon. Ez a műsoron kívüli szám abból állt, hogy Protopenescu direktor feltörte a színház zongoráját és elkezdett kuplékat énekelni...

Ez már tulajdonul elég volt a közönségnek, mely tökéletesen betelt ettől a művészettől és másnap, szombatban már csak 1600 lei bevétele volt a színháznak, mely megkönnyítőessel fordult el a ripacs-látványosságoktól. Vasárnap délután aztán kiderült, hogy a vállalkozó urak, akik a társulat impresszáriói voltak, nem tudják a fűtés és világítás költségeit se behozni. Akkor, nagy kegyesen — délután öt órakor — följárlották Gróf László színházgátnak az esti előadást, de akkorra, még ha Grófnak történetesen kedve lett volna átvállalni a mentést, már nem tehetett azt, késő volt. A vendég-társulat tehát megselekedte azt, amit — sajnos — az első órákban elmulasztott, szedte a sátorfáját és a Liliumfiyak megugrottak Nagyváradra.

Este, a sötét színház előtt, már csak a néhány jóhiszemű embert, sovány belépődíjakat leszurkolt derék katonákat hagyták itten, akik felháborodásuk és méltatlankodásuk jogos kifakadásait küldték a megugrott „művészek” után.

Ismételjük, sem a színházi bizottság, sem a hatóság nem vállalhatja a felelősséget ezért a csúfos kudarcért. Hiszen a színházi bizottság több ízben is leszegezte, hogy kizárólag nívós, rendezett és valóban művészi produkció román társulatok részére adja át a színházat és legutóbb még Tanasese Carabus-társulatát sem tartotta méltónak, hogy az a városi színházban mutassa be teljesítményeit. A hiba Bukarestben keresendő, ahol utánjárás és disztigáló kritika nélkül adnak játszási koncessziókat ilyen szedett-vetett társaságnak. A jövevényi román közönség felháborodó méltatlankodásához mi csak ismételtlen csatlakozunk. Mert ha az ilyen színházi politika veszélyeztet

aminthogy veszélyeztet — a nagy anyagi beruházásokkal dolgozó és amúgy is küzdő magyar színház prosperálását, nem lesz hova jönni az érdemes román színtársulatnak sem. Bizonyos az, hogy a most történt botrány és csúfos fiasco többet árt a román kultúrának, mint amennyi kárt okoz a magyar színháznak. Ennek a tanulságát most egyszer és mindenkorra levonhatjuk és Bucico Coriolan dr polgármester most átrátot küldött Bukarestbe, a minisztériumba ez ügyben és hisszük, hogy az ilyen üzletes kísérletek a jövőre örökre meg fognak szűnni.

Akció készül a faarak megmaximálására

Az elmúlt esztendő alatt 280 leiről 400 leiré szűköttel egy méter fa ára. A drágulás olyan nagy méretű, hogy semmi mással sem magyarázható, mint a spekuláció kapzsiságával. A kis fakeskedők teljesen ki vannak szolgáltatva a termelők erőse kartellének, mely az árakat tetszés szerint szablyozza.

A publikumnak az a része, mely még nem látta el magát s még igen kevés háztartás várja tele kamarával a telet, a hivatalnokosztály és a munkásság megbénelva tapasztalja a kevésbé indokolt fadrágítást. A nagy faüzemeknek ez a meg nem magyarázható gyorsított emelése arra indította Nagyvárad hatóságait és a prefektus, hogy felvegyék a küzdelmet a fa-üzorá ellen és megpróbálkozzanak annak letörésével.

A nagy árvízsgáló-bizottság tegnapi ülésén, melyen a prefektus előnként, Dr Soós István referált a készülő famaximálási akcióról. Dr Soós ismerette, hogy

a tanács felir a minisztériumhoz, amellyel a spekulatív törvény 4-ik szakasza alapján engedélyt kér a faarak megmaximálására.

A prefektus az előterjesztéshez a legmelegebb pártfogással járult hozzá s így valószínű, hogy a faarak maximálását igen gyorsan sikerülni fog Nagyváradnak kivívni. A tárgyalásokkal kapcsolatban dr Mangra Demeter főügyész felvetette Belényes példáját, mely az államtól 2000 hold erdőt kapott a város kistisztviselőinek, köztintezményeinek és közönségének az ellátására is. Ha Belényes egy 2000 holdas erdőre tehetett szert, Nagyvárad igényelhet két-háromszor annyit, Egy ilyen város erdő esztendőkre megoldaná Nagyvárad faellátását amennyiben a kitermelést szerencsés kézzel oldanák meg.

Női kabátot

**mosi vásároljon
mosi olcsóbban vásárolhat
mosi a választék nagy**

HEVESI női divatruházás

Str. Nicolae Jorga (Zöldfa-utca) 8.

Estélyi cipőket legdivatosabb kivitelben hozott anyagból is **24 óra Deczky Sándor** által készült: Strada Avram Jancu (Kossuth-utca) 2. az udvarban.

A fejfájás megrojtja minden életkedvet!
Gyors és biztos segítséget nyújtanak ez ellen

Aspirin
tablettái.

Csak az eredeti csomagolást vásároljuk (6 vagy 20 tablettát tartalmazó) a fehér-zöld-piros pecsétblyeggel ellátva!

• SZÍNHÁZ •

HETI MŰSOR:

Kedd: Kis gróf, Pálfi Oli vendégfelléptével, B) bérlet. Sorozatszám 59.

Szerda este: Bródi-émlékünnep, báró Hatvani Lajos felolvasása után Lyon Lea dráma. Bérleten kívül. Sorozatszám 60.

Csütörtök este: Imádom, vígjátékujdonság (kivételesen) B) bérlet. Sorozatszám 61.

Péntek: Román előadás.

Szombat délután fél 4 órakor: Kis huncut, operettujdonság, olcsó helyárakkal. Sorozatszám 63.

Szombat este: Yus-Hi, operettbemutató. Bérleten kívül. Sorozatszám 64.

Vasárnap délután fél 3 órakor: Cseregyerekek, operett, mérsékelt helyárakkal. Sorozatszám 65.

Vasárnap délután fél 6 órakor: Csodaszarvas, drámai ujdonság. Mérsékelt helyárakkal. Sorozatszám 66.

Vasárnap este: Yus-Hi operettujdonság másodszor. Sorozatszám 67.

Hétfő: Yus-Hi operettujdonság 3-szor, A) bérlet. Sorozatszám 68.

A hét összes előadásaira a jegyeket már vasárnap reggeltől kezdi árusítani a színházi pénztár.

A SZÍNHÁZI IRODA HÍREI:

— Pálfi Oli a Kis grófbán. Rendkívül nagy érdeklődést váltott ki a színházi közönség köréből Pálfi Oli szubrett-primadonna keddi vendégszereplése. A nagyteljesítései vendégművésznő a Kis gróf fő nő szerepében lép fel, amely kiváló alkalmat ad neki arra, hogy úgy énekel s játsszon, valamint táncművészetét megcsillogtassa. A Kis grófbán Pálfi Oli, partnerei T. Pogány Janka, H. Körösi Juci, Tompa, Madas, Hetényi, Stoll lesznek. A Kis gróf előadása, illetve Pálfi Oli fellépte B) bérletben megy.

— Hatvani Lajos a Bródy-émlékünnepen. Egész Nagyvárad közönsége az elhunyt nagy magyar író emlékéhez méltóan a legészakibb érdeklődéssel várja Bródy Sándor emlékére rendezendő szerda esti előadását. Ez alkalomból Hatvani Lajos báró, a legnagyobb magyar esztéta tart érdekessé és értékes előadást Bródy Sándorról, az íróról és az emberrel. Hatvani Lajos báró megjelenése a nagyváradi színpadon olyan nagy jelentőségű kultúrsemény, amely maradandó irodalomtörténeti emléket jelent a város kultúréletében. Hatvani Lajos előadása iránt Bródy Sándor leghíresebb és leghatásosabb drámája, a Lyon Lea kerül színre a legjobb szereposztásban. A címszerepét L. Hollós Juci játssza és a kiváló művésznőnek ez lesz tulajdonképpen bemutatkozása a nagyváradi közönség előtt. A dráma többi szerepeit Benes Ilona, Lengyel Vilmos, Darvas, Madas, Sós, Stoll és Fülöp játsszák. A szerda esti előadásra, mely bérletiszűnetben megy, már most tanácsos lesz jegyről gondoskodni, mert az elővételi pénztárnál a jegyek legnagyobb részét a közönség előjegyezte.

— Csütörtök este, kivételesen B) bérlet. Tekintettel arra, hogy az egymásután következő román előadások miatt a B) bérlet közönség több estétől elesett, az igazgatóság kárpótlásul csütörtökön este B) bérletben hozza színre Verneuil szenzációs vígjátékát, melynek Imádom a címe. Ez a nagyszerű vígjáték az egész világon maradandó nagy sikert aratott és a kiváló előadás folytán nálunk is állandó derűtségben tartja a nézőteret. Az Imádom főszerepét T. Pogány Janka, L. Hollós Juci, H. Körösi Juci, Darvas, Lengyel, Sós, Madas, Stoll és Bereng játsszák.

Heyman-szinkör heti műsora:

Előadások kezdete hétköznap 5, 7 és 9 órakor.

Vasárnap és ünnepnap 3, 5, 7 és 9 órakor.

Elővételi pénztár délelőtt 10 órától 1 óráig.

Kedd 5, 7, 9 órakor: A „Kölyök“, Jackie Coogan és Chaplinnal a főszerepben. Előtte egy 2 felvonásos kacagtató Zigotto-film.

Szerda 5, 7, 9 órakor: A „Kölyök“, Jackie Coogan és Chaplinnal a főszerepben. Előtte egy 2 felvonásos kacagtató Zigotto-film.

Csütörtök 5, 7, 9 órakor: A „Kölyök“, Jackie Coogan és Chaplinnal a főszerepben. Előtte egy 2 felvonásos kacagtató Zigotto-film.

Péntek 5, 7, 9 órakor: A „Kölyök“, Jackie Coogan és Chaplinnal a főszerepben. Előtte egy 2 felvonásos kacagtató Zigotto-film.

— Jackie Coogan, Chaplin és Zigotto. E három név viselője fogja bámulatra ejteni kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken a Heyman-szinkör közönségét. E három filmtehetségnek egyszerre való felléptetése nagy áldozatába került az igazgatóságnak, mégis, hogy a közönség igénye minden tekintetben ki legyen elégítve, vetítésre kerül a „Kölyök“-film, melyben Jackie Coogan és Chaplin először játszanak együtt megható és kacagtató jelenetekben. A „Kölyök“-film az egész világon: Pris, Berlin, London, Bécs, Budapest és Bukarestben hónapokig volt a mozgósínházak műsorán, éppen ezért itt is négy napon keresztül lesz látható a „Kölyök“-film, melyet Nagyvárad közönségének okvetlen meg kell néznie. Az előadások mindennap 5, 7 és 9 órakor kezdődnek és rendes helyárak mellett lesznek megtartva. A két felvonásos „Zigotto“-kép külön egy szenzációja lesz ezeknek az estéknek, mivel egy teljesen új, itt még nem látott „Zigotto“ filmet vetítenek le a „Kölyök“-filmmel együtt.

~ MOZI ~

— Egyszer minden asszony... elkövet egy könnyelmű lépést, amely egész életére kihat. Mert minden nőnek három férfi szól bele az életébe: az, akihez a nő szeretne férjhez menni; aki a nő szeretne feleségül venni és — aki tényleg feleségül is veszi. Ez a gyönyörű téma csodálatosan szép feltételek keretében bontakozik ki az Apolló új, amerikai drámájában. Excentrikus gazdagok miliője, izgalmas löverseny-jelenek, a legszebb tengeri utazás, egy idegfejtő életmentés és egy mesterien megrendezett gyilkosság teszik páratlanul érdekessé a filmművészetnek ezt a remekét. Egyszer minden asszony... péntekig marad műsorán. Szombaton Mosjoukin leghíresebb filmje: „Mindent egy asszonyért!“

— A „Cárnó“, az a színpadon is nagy sikert elért színmű látható ma, kedden a Rorian-filmszínházban. Bíró Lajos és Lengyel Menyhért nagyszerű darabját Lubitsch Ernő rendezte filmre; a főszerepeket pedig olyan kiváló együttes alakítja, mint Pola Negri, Rod la Roque és Adolph Menjou. Az előadások 5, 7 és 9 órakor kezdődnek. Szabadjegyek és kedvezményes-jegyek ma nem érvényesek. — Jön: A „Texasi farmer“ Georg Kaiser regénye, rendezte Joe May.

Kéztyű tisztítást és javítást, valamint mindenféle bőráruk tisztítását szakszerűen teljesíti **KEPES ELEK** orvosi kötszerész Sas-passágé

Gomblyukkötést, Endlizést gépen jutányosan vállal **GLUCKMANN** Str. Saguna (Rauucinus-utca) 4.

Schöberl-ágyak készen és megrendelésre kaphatók **3500** Leiert **ART KARPITOSAL** Strada Cosbuc (Szalárdi-utca) 9. Rosenzweig-palota Minden a szakmába vágó munkák legbiztosabb árban és felelősség mellett készülnek.

Barátság

Ajánlom: dr. Illes Istvánnek.

A barátság hangja nem méz s nem kegy, áldással fonja át a jóságos derűt. Vezessen az élet bármilyen úton át: ajkunkon hordjuk a barátság mosolyát.

A baráti nézés: odaadó sima, mintha nemes lelke a lelkünkkel sirna. A megértés fénye szívünkbe világít és hű valóság, ha minden álom amit.

Ha fájó lelkünkben gyászos sírás reszket, a baráti kéz is hordja a keresztet. A testvér megtagad, a rokon elfeled, a barátságot elveszíteni nem lehet.

Ha majd egyszer leszál a halál angyala és szemünkre lehel hidegen halálgatva, elmosódik akkor minden vágy, szerelem s ez az emlékek él a kihaló szemekben.

Diamant

NŐI HÓCIPÓ 500
Kapható
REICHARD és fia cég

Szépségápolás
D. Stenberg fielen
modern kozmetika intézetében
Mária királyné (Bémer)-tér 3 szám, 1. em.

Hölgyek! Uraik!
Bőrkabátok, részletek
Darabont és Sziksz
Bul. Regete Ferd. (Rákóczi)

Szula ólom
megvételre kerestetik

Sonnenfeld
Str. Prințul Carol (Szilágyi Dezső-utca)

Legszebb karácsonyi ajándék
egy életnagyságu
fényképnagyítás
150 lei
Nagyválaszték tájképekben. Kerettel együtt
100 leitől felfelebb

B. BRAUN, Arad
Calea Banatului (volt Asztalos-utca) 3 szám

Ridikülök
gyártását megkezdettük és azokat eredeti
gyári árban
árusítjuk.

Nagyvárad Bőröndárú
és táskagyár
Str. Cuza Voda (Szacsavay-utca) 18

* A Hegedüs Hirlapiroda Menekülő
iroda telefonszáma 458.

Nagy erdőiparvállalat alakulása Biharban

Int pénzügyi körökben hírlík, Bihar nagy erdőipar vállalat alakult, melytől a finanszírozására több nagyobb pénzintézmény tömörült egybe. Ezen pénzintézetek között vezető helyet foglal az itteni Bihoreana bank, amelyik a legelső Bikszádon levő 24 kilométeres iparvállalat, hatalmas kocsi- és mozdonyparkját az ezen erdővállalat megindulásához. Az első érzéssel regisztráljuk ezen miniatűr alapot magában foglaló hírt, mert a nehéz közgazdasági viszonyok között még a nagybankoknak vannak hivatva — mint hanyatlásnak induló — hatalmas birodalmat újabb fellendíteni.

Hatvány Lajos szobrász tartózkodására jön Nagyváradra

Bródy Sándor emlékének szentel egy estét a színház. Előadás előtt Hatvány Lajos báró, a művész író meg fog jelenni a függöny előtt, Bródy Sándorra emlékezve, elmondjon egyet-egy szellemes, kitűnő előadásában a magyar nyelvnek egy többé visszavarázsolhatatlan leírásokról.

Hatvány Lajos bárónak pusztai megjelenése is városon olyan esemény, amire nemcsak fel kell állni, hanem a városnak, ahonnan mint három lusztrummal ezeltől az új magyar nyelv a „Holnap” jegyében elindult, hanem egy-egy polgárait saját tradícióknak.

Hatvány Lajos kötelezettség a Nagyvárad az új irodalommal való vonatkozásban: a magyar tradíciójának szerepe. Történelmi változásokra rászántották volna a városnak arculatát, az első redőket és a mai Várad már csak tud fiatal lenni ha emlékezik.

Hatvány Lajos szellemet idéz. A „Nyugat” és „Holnap” szellemét. Nem néven nevezve a Holnapot sem említi a Nyugatot sem. De egyszerűen azt, hogy meg nem alkuvó európaisága és állampolgársága meg fog szólni a várad színe: — a régi friss, haladást diktáló Várad rajkai élénk a szerdai theatre paré horizontjára.

Tudvalevő, hogy a báró hetek óta Erdélyben tartózkodik, ahol egy többkötetes nagy regényén dolgozik. Hatvány Lajos áldozatot hoz, amikor ezt a regényt megszövegezte Erdély nagy városaiban, a legközelebb állott halott magyar író emlékére gyűjtja ki a romániai magyar kisebbségében a szeretetet. Nagyváradon Hatvány Lajos a holnapi Bródy-ünnepélyen lép a közönség elé, míg egy későbbi időpontban, valószínűleg a nagyvárad újságíró-klub felhívásával s a román kisebbségi újságírók kongresszusával egyidejűleg megkezdheti a romániai magyar kisebbségben, aktívus nem toldik ki tulságos messzeségbe, ahol Hatvány Lajos feleségével együtt Nagyváradon tartózkodó egészen az újságíró kongresszusig. Ez az egész három hetet tesz ki.

Hatvány Lajos és felesége egyébként szerdán délután a kolozsvári expresszre érkeznek Nagyváradra.

A belényesi bünper a nagyváradai ítélőtábla előtt

A nagyváradai ítélőtábla Ille-tanácsa tegnap kezdte meg Magos József és társai bünperét, akiket a törvényszék a július 1-én megtartott ítéltárgyaláson elítélte.

Magos József és társai ellen az volt a vád, hogy Ciordas János dr és Bolcas János belényesi ügyvédek Luncan meggyilkolták. Sachs Henrik és társait pedig azért ítélték el a bíróság, mert az 1918-as forradalom idején Belényes és Lunca vidékén több katonával letartóztatták és eközben többet le is lőttek. A törvényszék a vádakat nagy részét felmentette. Az elítéltek pedig felebezést jelentettek be.

Az Ille-tanács, amelynek tagjai Jonescu Mihaescu táblabírák, tegnap kezdték meg a felebezés tárgyalását. A vádat Nicu György helyettes képviselő, A. védelmet

Kocsán János dr, Stamatopol Alfonz dr, Lévai Béla dr, Grünstein Bernát dr és Pogány Gyula dr látták el.

A hétfő délelőtt az iratok ismertetésével

telt el. Délután pedig megkezdtek a vádlottak kihallgatását.

Ítéletre előreláthatólag csak holnap kerülhet sor.

A francia kormányt leszavazták és Painlevé bejelentette lemondását

A szocialisták veszik át a kormányt? — Más hírek — Briand jön koncentrációs kabinettel

Hetek óta izgalmas és a végsőig feszült a francia politika atmoszférája, míg most bekövetkezett az a pont, amiről különböző pártok már régen mint befejezett tényről beszélnek: Painlevé megbukott és kormánya nevében bejelentette lemondását. A francia kormány bukásának előestéje a parlament pénteki és szombati éjszakai ülése volt, amikor Leon Blum felszólalt és felolvasta a szocialisták nevében azt a nyilatkozatot, amelyet a szocialista kamarai frakció harmincegy szavazattal tizennégy ellenében fogadott el. A szocialisták nyilatkozatában a következők foglaltattak: „Mi csak az egyes pártokról folytatott vitában fogjuk végleges állásfoglalásunkat nyilvánosságra hozni és éppen ezért az általános vita befejezése mellett fogunk szavazni. Súlyt helyezünk arra, hogy csupán a bankjegyforgalom ezerötszázmillióval való emelését vegyünk határidőre megszavazni és azért óva intem a kormányt és a kamarát, hogy más állásfoglalást oktroáljanak reánk”.

A szocialista vezér kijelentése nagy feltűnést keltett a kamarában és maga Pain-

levé nyomban válaszolt is és izgatottan jelentette ki, hogy a kormánynak nincs módjában az inflációs politikát megváltoztatni, mert ezt a dolgok szükségessége vonja maga után. Erre Leon Blum ismételt jelentette ki, hogy ezek után csak megerősíti ki jelentését. Ekkor már tudott dolog volt, hogy a kormány bukása befejezett tény és a „Figaro” ez ülést után azt írta, hogy Blumnak azt a következtetést kell levennie, hogy a kormányt átvegye. A szocialisták — írja az előkelő párisi lap — nem vonhatják ki magukat huzamos ideig a kormányzás felelőssége alól.

A kormány tulajdonképpen bukása a vasárnap délutáni ülésen következett be, amikor is a kormányt három szavazattal leszavazták. A kormány javaslata mellett 275, ellene pedig 278 szavazat esett, mire Painlevé bejelentette a kormánya lemondását.

Más értesülés szerint utóda Briand lesz nagy koncentrációs kabinettel, mely visszavonja Painlevé javaslatát és új pénzügyi programmal megy a kamara elé. A bukást a kommunista szavazatok idézték elő.

A cionista kongresszus tiltakozik az antiszemita izgatás ellen

Marosvásárhelyről jelentik: Az országos cionista kongresszus hétfőn este hat órakor vette kezdetét. A különböző bizottságok már egész nap folytatták a tárgyalásokat. A kis város külső képen meglepő, hogy az ország legkülönbözőbb részeiből több mint ötszáz kiküldött jött el a kongresszusra.

A kongresszus tulajdonképpen megnyitóját délután 6 órakor volt. A megnyitó beszédet dr Fischer József tartotta, aki részletesen ismertette az utolsó esztendő politikai eseményeit és beszámolt annak a harcnak minden fázisáról, amelyet egy év alatt a zsidóság iskoláért és iskoláinak nyilvánosság jogáért folytatott.

Fokozott munkára hívta fel az összes zsidó szervezeteket és kérte őket, hogy minden tehetséggel támogassák a zsidóság nagy ígért.

Az asszimiláns törekvések — mondotta dr Fischer — az utóbbi időben ismét megerősödtek és a zsidóság közös érdeke, hogy ez ellen harcoljon.

A kongresszus dr Fischer József indítványára üdvözlő táviratot küld az uralkodónak és Bratianu Jonel miniszterelnöknek, akinél tiltakoznak az egyre nagyobb mértékű antiszemita propaganda ellen és követelik, érélyes kézzel vessen véget annak az izgatásnak, amely a zsidó lakosság helyzetét bizonytalanra és veszedelmessé teszi.

Ezután dr Fischer Tivadar díszelnök a cionista mozgalom két nagy halottját, a Jeruzsálemben elhalt dr Glasner Mózes főrabbit és Bergner Mórt, aki a mozgalom pénzügyi támogatásával halálhatalan érdemeket szerzett, elpárenálja és kér minden zsidót, vessen szívébe ennek a két nagy halottnak nevét.

A kongresszus előreláthatólag a késő esti órákig fog tartani és kedden folytatják a tárgyalásokat.

A szociáldemokrata párt nyilatkozata

A napokban a közszéki választásokkal kapcsolatban egy olyan nyilatkozat jelent meg, amely azt akarta, főképpen az aláírással bizonyítani, hogy a nagyvárad munkásság teljes egészében a harmadik, moszkvai internacionálé alapján álló u. n. egységes pártokhoz tartozik. A nagyvárad munkásság zöme azonban szociáldemokrata és az amszterdami internacionálé elveit vallja.

Fluerás János erdélyi pártelnök vasárnap Nagyváradon tartózkodott és tanácskozással folytatott, amelyről a következő kommunikét adták ki:

A londoni internacionáléhoz tartozó Romániai Szocialista Pártok Federációjának képviselőiben Fluerás János erdélyi pártelnök és Pirovszky Károly párttitkár két napig tartó tanácskozással folytatták a nagyvárad szociáldemokrata munkásság vezetőivel a nagyvárad és biharmegyei szocialista pártszervezeteknek

intenzívebb kiépítéséről és a közszéki választásoknak előkészítési munkálatairól. A tanácskozáson a központi kiküldöttek teljes részletekkel ismertették az ország politikai és gazdasági helyzetét, rámutatva azoknak tarthatatlanságára és ezzel kapcsolatban megjelölték azokat a módokat és feladatokat, amelyekkel a szociáldemokrata munkásság még áldozatos árára is teljesíteni kell a munkásság politikai és gazdasági elnyomatásának megszüntetését érdekében. A nagyvárad szociáldemokrata munkásság jelenlévő vezetői helyeslőleg tudomásul vették a központi kiküldöttek jelentéseit és utmutatásait a jövő teendőire. A továbbiakban a Romániai Szocialista Pártok Federációjának határozata értelmében letárgyalták a közszéki választásokban való részvétel módjait és a követendő taktikát. Ezen határozat értelmében a szociáldemokrata párt hajlandó a választások sikere érdekében együttműködni a demokratikus ellenzéki pártokkal. A választások előkészítésére a polgári politikai pártokkal való tárgyalások felvételére egy bizottság küldött ki.

Jön a Jön a

Texasi farmer

A főszerepben: Mădy Cristians.

Apróhirdetés egy szó ára 4 Lei, vas-tag betűvel 8 Lei, legkisebb hirdetés 10 szög 40 Lei.

LEVÉLEZÉS

Hölgyek, kik még nem ismerik, saját anyagi érdekében ismerjék meg **Bémer-téren Kertész Reklam** áruházát, mert divat szövetek, selymek, vászon, damaszt, asztal és ágynemű cikkek a legolcsóbb bevásárlási forrása.

Oly hölgyek, kik súlyt helyeznek arra, hogy arcuk tökéletesen szép, tiszta, folt nélküli legyen, használják a csodás hatású **„AGI”** krémét. Kapható mindenütt. Megyei főraktár: **APOLLO** drogueria.

LAKÁS

Egy 2 szobás utcai lakás azonnal kiadó. Cim a kiadóban. 5387

Egyszobás, konyhás lakás csekély lelépéssel keresek, lehetőleg Velencén. Cimeket a kiadóba kérek. 5138

Butorozott szobát keres intelligens uriember a központban, csakis uri családnál. Cimeket „Rendes” jelígre kér a kiadóhivatalba. 5340

Butor nélkül 2 parkettes szoba, előszoba Fő-úton kiadó. Strada Oltenia (Csengeri-utca) 7. 5342

Butorozott szobát adnék kosztál tisztességes keresztyén urnak. Cim a kiadóban. 5383

Szoba konyhás lakás kiadó. Bolintineanu (Kertész utca) 12-c. háztulajdonos. 5384

Egyszerű intelligensebb nő szerény szobát keres. Cimet a kiadóba kér. 5392

Központban 2 vagy 3 szobás lakás keresetlik. Cim Katz Testvérek, Piața Viteazul (Nagypiatér). 5391H

ELLÁTÁS

Olcsó kóser házikoszt kapható. Cim a kiadóban. 5350

ALKALMAZÁS

Tisztességes fiatal minden leány jó bizonyítvánnyal három tagú családhoz dec. elsejére felvétetik. — Str. Cuza Voda (Szacsavay-utca) 19.

Mindenes főzőnő kis családnak magas fizetéssel felvétetik. Dobozgyár Páci (Béke-u.) 7. 5286

Gyermekekhez értő leányt keres elsejére Klein Emilné Alea Romei (Deák Ferenc) utca 2. 5382

Kereskedelmi irodának helyiséget kiadó. Ferdinánd király-ut 19. 5385

Diplomás szülész nő, intelligens, türelmes, beteg mellé, vagy szanatóriumba állást keres. Cim a kiadóba. 5349

Fodrászsegéd perfect, jó munkás azonnal beléphet Zomborhoz. Calea Victo-ria 81. 5390

Keresek vincellér iskolát végzett, szorgalmas, nő, felelősség mellett teljes szakavatottsággal bíró egyént, 13 holdas szőlőm kezelésére. Cim: Băró Ba-necker gazdaság Socaciu, Jud. Salaj. 5389

Molnár keresek háromjara-tu vámmalomba, ki a henger kezelését szakszerűen végzi. Motormalom, Ceica. 5386

Uriasszony anyahelyettes-nek vagy háztetőzőnek mennek csak uriházhoz. Cimeket „Jó gazdasszony” jelígre a kiadóba kérek. 5394

ADÁS-VÉTEL

Portálos modern üzlethe-lyiséget Cluj legforgalmasabb utcájában, olcsón azonnal átadó. Értekezni Diaman-stein ruházlet Cluj, fő-postával szemben. 5353

Használt női fekete kabát, egy zsakett öltöny, cipők, ruhák olcsón eladók. Cim: Cuza Voda (Szacsavay-utca) 19. sz.

Gyermekek és férfi téli ruhák, 40-es keskeny lábú való feőcipők eladók. Cuza Voda (Szacsavay-u.) 43. 5374

Eladó magánház szép helyen 6 parkettes szoba, fürdő- és cseledés szobával, fele átadható 1.150.000. Piața Unirii (Szent László-téren) ház üzlettel 700.000. Magánház 2 szoba, fürdő-szoba átadható 350.000. Str. Astra (Ghilányi-úton) 6 lakások házrész kedvező fizetési feltételekkel 450.000 lei. Toma Józsefnél 9-től 12-ig, 3-6-ig Str. Tache Jonescu (Körös-u.) 21. 5296H

Kiadó üzlethelyiségek hoz-zátartozó modern lakások-kal és pékműhely 2 nagy kemencével és modern lakással Nicolae Jorga (Zöld-fa-átán) és Laguna (Kapu-einus-utca) 1926 májusra. Értekezhetni dr. Bock ügy-védnél, Strada Vulcan 17. 5356

Jókarban levő ebéltor eladó. Strada (Csengeri-u.) 7.

Nagyobb mennyiség zses és ecetes ugorka, ható 40 lei literenként a kiadóban.

KÜLÖNLEK

Három havi részle varrónő készítő, kalmi és utcai ruhák, kításokat. Cim Hiri-lapirodában.

Harisnyát fejlelek, kö-tők szépen, olcsón. A. Treb. Laurian (Poc-utca) 2., sarok.

Géphi-mzés vállalko-és rendes varrógépe-csón tanítók. Készít-állandóan kapható. Str. Plevnei (Timár-utca) 1.

Elveszett 6 hónap kas, kutyák, megtaláló-tik jutalom ellenében. Fabricilor (Gyár-utca) leadni.

Hallatlan könnyelműség — másként nem is nevezhető — ha Ön napokig, vagy talán még hetekig is, nem ápolja helyesen a fogait. Pedig a dolog milyen egyszerű: néhány csepp Odol tesz egy pohár meleg vízbe felkeveri a fogkefével, alaposan kiöblíti vele a száját végül pedig — különösen lefekvés előtt — j megdörzsöli fogkefével a fogait. Látni fogja: az Odol egy csodálatos szájüditőszert és emellett sokkal gazdaságosabb, mint minden fogkrém és fogpor. Az Odol az évtizedek folyamán kulturfogalommalá vált.

Kedvező részletfizetésre is vállalkunk elsőrendű **télkabátok** **kosztümök** divatos francia ruhák **készítését.**

Szolid árak, pontos kiszol-gálás. — Telefon 1000.

Fülöp Dániel és nővére Strada Dimitrie Cantemir (volt Beöthy Ödön-u.) 30.

Kérje mindenütt a

HORNIMAN

híres angol teát. — Fő-lerakat és képviselet:

Societate Anonyma **Otto și Alfréd Herzog**

București, Pasagiul Co-media No. 2.

Remélem tudja már, hogy a Pannoniában **vízumoztat** **DEUTSCH** a futár Utleveleket elintézt

KEPES ELEK orvosi kötszersz, Sas-passage 20. Saját készítményű

SÉRVKÖTŐK, HASKÖTŐK gummihasznuk, speciális kötszerek, női és férfi övszerek.

Ügynökök férfiak és nők magas fizetéssel felvétetnek.

B. BRAUN Áruhá. Calea Banatului (volt Asztalos Sándor-utca) 3.

ÓRÁK ékszerek eladása, szak-szerű javítása a legkom-plikáltabbig

TISZAY-nál Alexandri (Teleky)-u. 9. Jutányos árak. Precíz munka

Fűtőt és gépőrt keres

Léederer és Háfmán szeszgyár.

Faszijkorongok

minden méretben, elsőrendű kivitel-ben, (speciális méretekben) kaphatók

Rein Marcell faárugyárában

Str. 10 Aprilie No. 44.

Telefon 6-15.

Ugyes varrónő áru-munkát keres, házba-ajánlkozik. Cime: Jolán, Str. Dimitrie-mir (Beöthy Ödön-u.)

Naponta friss

Liba hu

zsír, mál, tepertő nagyban és kicsiben

Hoimann József

Oradea-Mare, Sida

Ságuna (Kapucintu) 3. sz. — Címre te-figyelni.

Butorol

gyári áron kapható a legfinomabbtól, a legolcsóbbig

Steiner butorgyáros

Avr. Iancu (Kossuth-volt Faragó bőriz)